

Motion till riksdagen 2025/26:4117

av **Rebecka Le Moine m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2025/26:230 Ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av artskyddet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att närmare analysera förslagets koppling till EU:s statsstödsregler samt EU-domstolens praxis för vad som kan anses utgöra normala driftskostnader för företag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen vid satsningar i budgeten på ersättningar i artskyddsärenden även bör ta hänsyn till andra viktiga naturvårdssatsningar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Frågan om artskyddet i skogen har under lång tid varit föremål för olika utredningar och en mängd ärenden i domstol. Miljöpartiet välkomnar att regeringen presenterar ett förslag för ersättning till markägare som åläggs inskränkningar i sitt skogsbruk till följd av bestämmelserna om skydd för djur och växter. Vi har länge drivit att denna möjlighet ska införas i lagen, i stället för att frågan upprepade gånger lämnas till domstolarna att avgöra. Det finns en logisk poäng i att ersättningarna vid artskydd respektive områdes-skydd blir likartade. Det är bra att staten i ökad utsträckning tar ansvar för att öka förutsägbarheten för enskilda skogsägare, och klargöra vad som gäller i skogen. Där- emot anser vi att regeringens proposition är ofullständig i ett antal avseenden, vilket riskerar att underminera förslagets genomförbarhet och ytterligare öka osäkerheten för enskilda skogsägare. Vi uppmanar därför regeringen att snarast återkomma till riksdagen med ett antal klargöranden.

Risk för krock med EU:s regelverk för statsstöd och domstolspraxis

Vi välkomnar som sagt att regeringen presenterar ett förslag om ersättning till markägare i artskyddsärenden, men beklagar att förslaget koppling till statsstödsreglerna inte är tillräckligt belyst, vilket påpekats av ett antal remissinstanser, bl.a. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. I värsta fall kan återbetalningskrav komma att riktas mot enskilda markägare, vilket vore mycket olyckligt.

Därtill är inte förslaget förenlighet med EU-domstolens praxis om att lagstadgade skyldigheter som syftar till att skydda miljön ska ingå bland ett företags normala driftskostnader analyserad. Ersättning som betalas ut för att företag ska följa sådana lagstadgade miljöhänsyn kan anses vara en ekonomisk fördel som företag inte anses kunna göra anspråk på.

Propositionens förenlighet med dels statsstödsreglerna, dels nämnda rättspraxis är nödvändig att analysera omgående. Risken är att det inte handlar om en mindre konflikt mellan regeringens lagförslag och befintlig EU-lag, utan ett betydande hinder som hindrar förslaget genomförbarhet.

Regeringen underskattar de ekonomiska konsekvenserna för staten och missar grundproblemet

Regeringen adresserar heller inte grundproblematiken som artskyddsreglerna finns till för: att stoppa förlusten av djur och växter och säkra långsiktigt livskraftiga populationer. Skogsbruket är den största påverkansfaktorn på den biologiska mångfalden i skogen. I ett system som på helheten säkrar skyddet av djur och växter i skogen skulle sannolikt både konflikterna mellan skogsbruk och artskydd minska, liksom statens utgifter för utbetalningar av ersättningar. Den satsning regeringen avsatt i budgeten, 100 miljoner, bedöms vara långt ifrån tillräcklig för att täcka behovet av ersättningar vid nekade artskyddsdispenser. Det är i sig ett tecken på att dagens dominerande skogsbruksmetoder inte är förenliga med behovet av att värna naturen och säkra att arter inte dör ut. Regeringens ekonomiska konsekvensanalys är alltså mycket bristfällig; det är uppenbart att det behövs en bredare analys för att förstå förslaget ekonomiska konsekvenser för staten fullt ut. Därför anser vi att regeringen omgående behöver lägga fram ett förslag som tar ett helhetsgrepp om artskyddet i skogen, säkrar det långsiktiga bevarandet av livskraftiga populationer av arter och även höjer den lagstadgade miljöhänsynen inom skogsbruket.

Det är uppenbart att det behövs en ny riktning i skogspolitiken, som både klarar av att värna den långsiktiga tillgången till skogsråvara och samtidigt bevara livskraftiga, artrika skogliga ekosystem. Tyvärr är det uppenbart att regeringen väljer en annan väg, genom att i stället sänka nivån på artskyddet, genom författningsförslagen som presenteras i promemorian Skyddet genom nationell fridlysning anpassas efter arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen (KN2025/01529).

Satsningar på ersättningar i artskyddsärenden får inte ske till priset av skydd av skog med höga naturvärden eller andra naturvårdssatsningar

Mot bakgrund av de förväntade kraftigt ökade kostnaderna för staten är det också nödvändigt att satsningar i budgeten på ersättningar i artskyddsärenden inte får leda till minskade anslag för andra naturvårdssatsningar och minskat skydd av skog med höga naturvärden. Regeringen bör beakta detta i kommande budgetpropositioner.

Dagens intrångsersättning missgynnar mindre avverkningar

Vi menar också att regeringen behöver komma till rätta med problemet att dagens intrångsersättning missgynnar mindre avverkningar. Ersättningen behöver procentuellt vara densamma oavsett avverkningens ekonomiska värde. Om regeringen tänker sig samma modell för artskyddsärenden som befintlig intrångskurva behöver detta rättas till. Det är också en brist att alternativa skogsbruksmetoder inte täcks in av dagens ersättningsmodell.

Rebecka Le Moine (MP)

Emma Nohrén (MP)

Katarina Luhr (MP)

Linus Lakso (MP)

Amanda Palmstierna (MP)